

на заслання було відправлено близько 500 000 західних українців. Вояки УПА охороняли українське населення і від польського терору.

В кінці 50-х р. в західних областях України виникло декілька нелегальних організацій: Об'єднана партія «Визволення України», Українська робітничо-селянська спілка під керівництвом Лук'яненка, яка вперше в історії виробила програму українського руху за самостійність України шляхом політичної боротьби. За це Лук'яненка та інших членів спілки було засуджено на тривалі строки ув'язнення.

У 1962 р. судили 20 членів Львівського національного комітету. Четверо з них - Коваль, Грещина, Гурний і Гнат - були засуджені до страти. В тому ж році до розстрілу були засуджені голови Ходорівської та Тернопільської груп Ф.Проців та Б.Готусь.

В середині 60-х років починають випускатися самвидавні журнали, зокрема «Воля й Батьківщина», позацензурний «Щоденник» і поезії В.Симоненка. В серпні-вересні 65-го року арештовують українських діячів - Богдана і Михайла Горенів, С.Караванського, В.Мороза, М.Осадчого, А.Шевчука та ін., а І.Дзюба в статті «Інтернаціоналізм чи русифікаторство» піднімає проблеми денационалізації українства.

Якщо поставити питання: чому на Західній Україні так довго і так жертвовно тривала боротьба за незалежність, то це тому, що ця територія ще порівняно короткий час була під сталінсько-більшовицькою владою, яка не змогла знищити все національно свідоме населення, тоді як на інших теренах України у 30-40-х роках були знищені будь-які прояви боротьби за незалежність. Ось чому і сьогодні східні та південні регіони (зрусифіковані) являються основою проросійської орієнтації, а значна частина їх населення не є патріотами незалежної України.

Питання стоїть так: або українство об'єднується, або загине як самостійна держава, після чого знову будемо відкинуті далеко назад. Без власної держави не буде ні свободи, ні добробуту, ні високої культури, ні яскравих особистостей, ні національної еліти та геніїв. Натомість матимемо рабство, прислужництво, будемо хохлами, а не українцями. Настав час проїнятися національною свідомістю, гордістю за власну державу, ім'я якої - Україна. Ніхто нам не забуде державу, коли ми самі її не збудуємо, і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не хочемо бути, говорив І.Липинський.

УДК314.156.2.;316.4

В.Л. Штефан, доц., канд. істор. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Національна ідея: чи є вона в українців?

Автор статті намагається з'ясувати роль національної ідеї у формуванні єдиної, сильної, незалежної держави.

XX століття ввійде в історію як період остаточного розвалу світових імперій. Однією з причин цього явища була відсутність єдиних інтересів у колоній і метрополій, у «ведучих» і «відомих» націй. Це було і однією з причин того, що впродовж тисячоліття ми не змогли побудувати державу. Потрапивши в залежність від інших країн, ми віками шукали об'єднуючу ідею. Шукав її і президент України Л.Кучма, який усе допитувався: «скажіть мені, що ми будемо, і я буду будувати». Мало того, що у нас була майже відсутня національно-патріотична еліта, яка б розробила теоретичні засади державності, у

нас і до влади стають не заради ідеї, а можливості збагачуватись надшвидкими темпами. Як результат, кожен регіон тягне «ковдру» на себе, не враховуючи того, що інші «мерзнуть». Сьогодні питання стоїть так: або українство об'єднається і виживе, утвердиться як держава, або загине.

Національна ідея - це головне, що сприяє об'єднанню, консолідації нації. Але національної ідеї надовго народів не вистачить. Поряд з цим необхідні політичні реформи і соціально-економічні перетворення. Нація, як писав В.Липинський, це реалізація хотіння. Коли його немає - немає нації. Нація, що віднайшла свій ідеал і перейнялася ним, набуває потужної сили. В основі української національної ідеї повинні стояти ідеали волі та суверенності нації, самостійності України. На жаль, довгий час (згадаємо М.Драгоманова, М.Грушевського чи В.Винниченка) така ідея навіть не декларувалась, домінувала ідея, що відривання українського народу від інших країн - річ непотрібна, треба шукати «всесвітньої правди, котра б була спільною всім національностям». Саме відсутність національної ідеї не дозволило вибороти незалежність в 1917-1920 рр. Саме за таку ідею гинули тисячі вояків ОУН, саме через її відсутність Україна століттями перебувала під іноземним ігом. Не можна не погодитись з Д.Донцовим, який вказував на дві основні причини поразки революції 1917-1920 рр. Перша з них - відсутність національної еліти, яка могла б організувати боротьбу за незалежність. Друга - душевна корозія, роздвоєність українського суспільства. І це характерно було для нас всю нашу історію, починаючи з Київської Русі. У нас не було кому виховувати національну свідомість, подати віру в себе, свою справу, необхідність і можливість жити самостійною державою. З цього ми повинні зробити висновки: національна ідея повинна лягти в основу державотворчого процесу; на місце покори повинна стати віра в себе, бо успіх завжди на боці того, хто вірить, а не того, хто сумнівається. Ми маємо виховувати почуття святості рідної землі, як символ нації та територіальної цілісності.

Наша внутрішня політика повинна превалювати над зовнішньою. Зовнішні реформи, наголошував Д.Донцов, що не захищають націю від зовнішньої експансії, мусять без жалю викидатись на смітник історії (Д.Донцов. Твори - Л. 2001 - Т.І. - с. 371). Ми не повинні робити поступки задля досягнення економічних та соціальних вигод. Самий значний економічний успіх в кінцевому результаті нищить націю, котра продає право свого політичного первородства. Народ, нація - це насамперед, духовна єдність, що визначає її місце і роль у світовій історії, яку Україна має, починаючи з Трипілля. На її основі формувалась українська національна ідея, наша історія, ідеологія.

На жаль, за роки незалежності українська нація, поки що, не відтворила свої духовні цінності, віри в себе, слабо рухається по шляху відтворення свого ідейно-морального обличчя. У нас недостатнє почуття національної гідності, ми все ніяк (особливо східні та південні регіони) не спроможемося самоутвердитися як суверенна держава, нас ще «заносить» то на Схід, то на Захід. У вирішенні проблем ми віддаємо перевагу матеріальному, тоді як головною функцією держави є духовне відтворення нації, захист національної ідентичності свого народу. Без цього наша держава не може мати майбутнього. На це повинна бути направлена і наша зовнішньополітична діяльність. Президент Л.Кучма запропонував, а Верховна Рада у червні 2002 року затвердила документ «Європейський вибір». З цього часу питання не стоїть «куди йти?», а в який спосіб реалізувати цей стратегічний вибір. Тільки в союзі з Європою в Україні, з огляду на її минуле, може відродитися українська нація, реалізуватися національна ідея, відбутися самоідентифікація. Думка про те, що в демократичній Росії знайдеться місце і демократичній Україні, є абсолютно неприйнятною, знову ж таки з огляду на історію. Що дало Німеччині і Японії, економіка яких була вщент зруйнована війною, а стара ідеологія збанкрутувала, за короткий час відбудувати економіку: їх віковічні духовні цінності.

Справжнє багатство країни не в її корисних копалинах, а в духовній силі народу (Фінляндія, Південна Корея, Китай). З огляду на це, Україна має добрі перспективи. Духовні сили нашого народу не змогли зруйнувати ні колонізація, ні румунізація, мадяризація чи русифікація.

Українська наука завжди була серед передових у світі. Ось чому Росія постійно намагається «розколоти» наші духовні сили: глузує з української національної ідеї, наших злиднів, культивує зневагу до нашої держави, вносить розбрат, протиставляючи одну мову - іншій, один регіон - другому, одну культуру - іншій і т.д.. Звідки ж тоді взятися «українському диву», подібному японському чи німецькому, коли ми самі (наші поводири) не визначились із національною ідеєю?

УДК316.4

В.Л.Штефан, доц., канд.іст.наук.

Кіровоградський національний технічний університет

Глобалізація : її суть, надії і реальність

В статті автор розглядає одну з найактуальніших проблем сучасності - проблему глобалізації, її позитивні і негативні наслідки в багатьох сферах життєдіяльності.

Можна з впевненістю говорити, що найзначнішим явищем сьогодення став процес глобалізації, який відкриває небувалі можливості мільярдам людей усього світу. Терміном "глобалізація" називають зростаючу в усьому світі взаємозалежність людей і країн. Цей процес значно прискорився в останні десятиліття завдяки величезним досягненням в галузі технологій. За цей час протиборствуючі в холодній війні військово-політичні блоки практично перестали існувати, зникали перепони в торгівельних відносинах, йде інтеграція головних фінансових ринків світу, перетинати кордони держав стало простіше і дешевше. Посилення інтеграції вплинуло на світову економіку, політику, культуру, оточуюче середовище і т. ін. Життя людей світу стає все більш тісніше взаємопов'язаним.

Із-за того, що світ стає все тіснішим, виникають глобальні проблеми, справитись з якими окремі держави не в змозі. Тільки завдяки міжнародній співпраці можливо вирішувати проблеми (і то не всі), які постали перед людством. Глобалізація збагатила світ в плані науки і культури, сприяла економічному процвітанню багатьох людей і країн, формує колосальний потенціал, що може привести до ліквідації в ХХІст. бідності. Уже сьогодні значно зростає благополуччя людей у колись бідних країнах - в цілому в три рази за останні роки.

Багато аналітиків приходять до висновку, що країни будуть менш охочі до розв'язування військових конфліктів і воєн, у них з'явиться все більше стимулів до миру, так як сучасна зброя (а значить і війна) обходяться дорожче, ніж раніше, а наслідки її застосування можуть призвести до знищення людства.

Зростаюча взаємозалежність між людьми також сприяє посиленню солідарності в світі, особливо з появою Інтернету. Такий підхід до вирішення проблем консолідує світову громадськість в протестній боротьбі проти наркомафії, захисту навколишнього середовища, тваринного і рослинного світу, СНІДу і т.д.

Глобалізація стає новим методом ведення міжнародної дипломатії, коли уряди і звичайні громадяни тісно співпрацюють в справі переборення загальної кризи. За останні десятиліття нові